

НЕ ЗАБРАВЯЙТЕ, НО НЕ ОТМЪЩАВАЙТЕ!

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ТРАКИЯ

Брой 20 • год. ХСVII • 26 октомври 2018 г. • цена 0,40 лв.

www.stdbg.org

ИСТОРИЯТА ЗА ТРАКИЙСКИТЕ БЕЖАНЦИ В „КЮЧУК ПАРИЖ“ ОЖИВЯВА

Читалище „Тракия – Пловдив – 2008 година“ организира изложба, посветена на историята, традициите, бита на наследниците на тракийските бежанци, които през годините се заселват в Пловдив и живеят основно в кв. „Кючук Париж“. „Тракийските бежанци в Пловдив – история, традиция, бъдеще“ – така се нарича проектът, осъществен от читалище „Тракия – Пловдив – 2008“. Този проект е част от програмата на „Пловдив 2019 – Европейска столица на културата“ и цели да разкрие на цялата пловдивска, а и чужда общественост, културата, бита и самосъзнанието на бежанците, запазили българщината и възпитали своите поколения в родолюбив дух. На 20 октомври т.г. в сградата

Изложба – проект от програмата на „Пловдив 2019 – Европейска столица на културата“

на читалището на ул. „Кукуш“ 1 много пловдивчани станаха свидетели на откриването на експозиция със събраните от доброволци експонати: автентични костюми от Тракия, предмети от бита, ръкоделия, плетива, кулинарни вкусоти, обредно замесване на тракийска пита; презентации, изложба на книги, свързани със съдбата на тракийските бежанци, колекция със спомени и архивни фотоси, записи на разкази от първо лице, представящи историята на бежанците в кв. „Кючук Париж“. За доброто настроение се погрижиха певците Радостин Ангелов и Атанаска Тенева, както и фолклорен танцов състав „Седенчица“.

СВИКВА СЕ ЗАСЕДАНИЕ НА ВЪРХОВНИЯ КОМИТЕТ

Централното ръководство на Съюза на тракийските дружества в България на свое заседание, проведено на 9 октомври в съответствие в чл. 6 /7/ от Устава на СТДБ при решение за свикване на Общо събрание на Съюза. То ще се проведе на 26 януари 2019 година от 11:00 часа в Тракийския дом в София, ул. „Стефан Каратаджа“ 7А при следния дневен ред:

- Отчет за дейността на СТДБ през 2018 г. Докладва: Красимир Премянов
- Приемане на План-програмата за дейността на Съюза за 2019 г. Докладват: Красимир Премянов, Стефан Начев, Антоанета Йотова
- Отчет за изпълнението на бюджета за 2018 г. Докладват: Красимир Премянов, Стефан Начев, Антоанета Йотова
- Приемане на План-програмата за дейността на Съюза за 2019 г. Докладват: Красимир Премянов, Стефан Начев, Антоанета Йотова
- Избор на нови членове
- Разни

Беше решено също да се въведе електронен вариант на Книгата на членовете и Касовата книга. Членовете на ЦР дадоха положителна оценка за хода на делата, водени от СТДБ в защита на интересите на тракийския съюз, както и на информацията за дейността на Тракийския женски съюз. Беше приета концепцията за единния съюзен календар

за следващата година, издаването на тематични брошури с тракийска тематика и продължаване на работата по енциклопедия „Тракия“. Преди да започне заседанието председателят на Съюза Красимир Премянов връчи букет на Елена Мурджева и я поздрави за удостоверяването ѝ със званието почетен гражданин на Поморие.

ДОЙДЕ АБОНАМЕНТНО ВРЕМЕ.

Очакват ви в „Български пощи“ (каталожен номер 759) и в офисите на ДОБИ ПРЕС!

Абонаментът е единствената сигурна инвестиция в родолюбивото четиво, което ви предлага националният вестник „Тракия“.

ПРЕОБРАЖЕНИЕ

ДИМИТЪР ТАЛЕВ

Навършиха се 120 години от рождението на Димитър Талев. С литературна вечер в големия салон на БАН, организирана от Столичната община, БАН, Съюза на българските писатели и издателство „Захарий Стоянов“ бе отбелязана тази годишнина. Бяха представени съчиненията на Димитър Талев в 15 тома. Съчиненията се предлагат и в книжарницата „Тракия“ в Тракийския дом в столицата. Да напомним за именития български писател, публицист и обществен деец днес публикуваме неговата статия „Преображение“, поместена във в. „Македония“.

Възликува горда Стара планина, ликуваха хайдушките Родопи, радостен свет-

лееше Дунавът, а Вардар и Марица тръпнеха в честити надежди. Злобното сърце на развратна Европа обаче остана безчувствено към чистия възторг на жадния за свобода български народ. Над равната Беломорска Тракия, над китна Македония отново се надвеси мрачната сянка на робството.

Но все пак грешното коравосърдечие на жестоките тогавашни управници на Европа не можа да сломи единната воля на Македония и Тракия. Срещу бясната тирания на султан Хамид бързо израсна могъщата снага на Вътрешната македоно-одринска революционна организация. Над плодоносните поля на Беломорска Тракия, над смеещите се долини и бистри езера на Македония се възцари волният дух на борбата за освобождение.

Страшната революционна организация на тракийци и македонци сплиташе едно след друго в своята челичена мрежа поробените селища надлъж и нашир, от Охрид до Черно море.

Продължава на 2-а стр.

ОТКРИТ БЕ ЛИТЕРАТУРЕН САЛОН В ТРАКИЙСКИЯ ДОМ

Представени бяха книгите на Стоян Райчевски от поредицата „Бежанци“

На 11 октомври т.г. с представяне на поредицата „Бежанци“ на издателство „Захарий Стоянов“ бе открит литературният салон в Тракийския дом. Уникалната поредица за бежанската орис на българите от Тракия, Македония, Добруджа, Таврия и Западните покрайнини тръгна с паметната книга на Любимир Милетич „Разорението на тракийските българи през 1913 г.“, след нея излязоха още пет книги, чийто автор е Стоян Райчевски.

Продължава на 2-а стр.

РОДОВА СРЕЩА В ЕКЗАРХ АНТИМОВО

Представена бе книгата на Байчо Праматаров „С корените на Странджа“

На 22 септември т.г. – в Деня на независимостта на България, в читалище „Н.Й.Вапцаров – 1925 г.“ бе особено оживено. Една след друга пристигаха леки коли с номера от различни области. На този ден големият род Праматарови, чийто корени са от с. Граматиково, а по-късно преселени в с. Ачларе (днешно Екзарх Антимово), провеждаше своята четвърта родова среща. Най-възрастният от рода – Байчо Праматаров, с усмивка посрещаше пременените, усмихнати и с цветя в ръце родственици от пет поколения. Трудно могат да се опишат моментите, когато се срещаха роднини, които не са се виждали години наред. Прегръдки, целувки, сълзи в очите, неописуеми мигове, които никога не ще се забравят.

Към 11 часа множеството родственици се поклониха пред паметника на Екзарх Антим I, а Ралица Чанкова и Костадин Иванов Праматаров – представители от петото поколение на рода, подне-

соха венец пред паметника, поставени бяха и много цветя от другите присъстващи.

Родът Праматарови посети гробищния парк и поднесе венец пред паметника на основателите – Тодор Димитров Праматаров и Мария Желева Добри Желева. Венецът бе поднесен от внуците на основателя на рода – Тодор Янков Койчев и Байчо Праматаров, най-възрастните и последните от 19 живи внуци. Поднесени бяха и цветя на починалите от рода Праматарови.

След това множеството родственици посети и разгледа читалищната етнографска сбирка и картинната галерия. Силно впечатлени от многобройните експонати, те дълго се взираха в тях, познаха някои от родствениците в снимковия кът, а по-възрастните си припомниха за миналото. Младите разпитваха за непознати за тях експонати, взираха се в портретите от преди повече от век. Удивяваха се от разноцветните тъкани, от националните носии, от битовия инвентар – съпътст-

ващ живота на село, както и богатия снимков материал, отразяващ духовния живот на селото от миналото, а на витрината на издателската дейност, привличаха погледите – книгите на изявени екзархантимовски творци на писаното слово. Особено бяха впечатлени от картинната галерия, чийто картини са дарение от големия художник – академик Христо Стайков Сяколов, почетен член на читалището.

След видяното, удовлетворени и освежени, се пренесоха в малката уютна зала на читалището – чиста и приветлива, тя приюти очакваните гости. Доайенът на рода – Байчо Праматаров откри родовата среща, приветства и благодари на родствениците и гостите за отзоваването им на поканата. С едноминутно мълчание присъстващите почетоха паметта на починалите родственици.

Приветствие към големия род на Тодор и Мария Праматарови поднесе Славка Христова – председател на

пенсионерски клуб „Надежда“, дългогодишна учителка, общественичка и бивш кмет на селото. В своето приветствено слово, тя подчерта ролята на рода Праматарови за икономическото и духовно развитие на селото. Родът със своите патриархални традиции, със своето трудолюбие и обществена ангажираност е служил за пример на хората от селото и се е ползвал с уважение не само в селото.

В приветствието си, секретарят на читалището Стайка Делева след като поздрави присъстващите, подчерта участието на няколко поколения от рода в живота на читалището. Те са участвали в създаването му и в неговия живот. Митю и Иван Праматарови са основатели на читалището през 1925 година. Синовете им са участвали в художествената самодейност, а Байчо Праматаров над 30 години е негов председател.

Приветствие поднесе и внукът на родоначалника дядо Тодор – Тодор Янков Койчев. Срещата продължи с представяне книгата на Байчо Праматаров „С корени от Странджа“ (Родът Праматарови) – изцяло посветена на рода, която авторът поднесе на родствениците си.

В уводната част на кни-

гата, авторът подчерта: „Поводът за написване на настоящата ми книга са сложните икономически и духовни процеси, които протичат в съвременното общество. Задълбочава се разслоението в него. Една незначителна част от него забогатява за сметка на останалите. Минават в забвение патриархалните традиции, духовните връзки между поколенията. Стига се до там, че родствениците от третото поколение да не се познават. В настоящият ми литературен труд искам да подчертая, че нашето поколение, преминало през две епохи, все още носи и предава духовните ценности на християнските добродетели. В книгата са описани и представени на обикновен роден, искрен език – красивата Странджа планина и бързо струйна Велека.“ По-нататък в страницата след страницата авторът разклонява родословното дърво от 1800 година до настоящия XXI век. Кратки са описанията за прадедите ни в началото на XIX век. По същество родословието започва след появяването във

времето на Тодор Димитров Стоянов, получил по-късно името Праматаров и неговата съпруга Мария Добри Желева. Те създават и отглеждат деца – Софийка, Желю, Златка, Димитър, Гинка и Иван. Техните потомства намират място в настоящата книга, с техните снимки и образи, описани от автора, с техните физически особености, навици, трудови и нравствени изяви, такива с каквито те са представени в семейството и обществото. Образите са представени истински, близки, видимо досегаеми. Посочени са и е отделено внимание на някои изявени потомци от рода Праматарови. Съвсем скромно са описани характерните им черти и дела, както и заслугите им в обществото, без претенции за изявен принос в национален мащаб, но те са принос на родната памет.

След представянето на книгата, домакините поднесоха обяд в клуба на пенсионера, където продължи срещата с много спомени, емоции, стигащи до сълзи, много снимки, много поръчения и желания за нови срещи. (Р.К.)

ПРЕОБРАЖЕНИЕ

Продължение от 1-а стр.

Тътнежът на битките разклащаше крвавия трон на мрачния тиранин, ослепителните светкавици на народното отмъщение разсичаха тъмнината, обилно се лееше горещата кръв на борците герои, по челата на които гореше целувката за вярност до край. Дойде Илинден през славната 1903 г. И само седемнайсет дни по-късно над Тракия изгря светлият ден на Преображение. Иначе не можеше да бъде – борбата беше обща, общи бяха надеждите, единна бе волята за свобода, свещена бе клетвата за вярност до победа или смърт.

Така беше тогава, така беше и после, когато борбата отново пламна с още по-голяма сила. А сега? Къде сме ние сега?

Неуспехите смутиха душите ни. Приведоха се нашите плещи под бремето на изпитанието. Днес мнозина между нас се лутат в безпътница и блуждаещи търсят тъмните пътеки на една лъжлива мъдрост. Жалки и самоунижени пред

страха от тежката борба и от тежката ни задача – те пълзят, за да се промъкнат невиними между краката на неизбежните събития, пред които ни изправя нашата съдба. Нима ние, днешните македонски и тракийски българи, наистина сме недостойни да поемем заветите и клетвата на доблестните творци на Илинден и Преображение, ония, които покриха с костите си полята на Тракия и планините на Македония?

Не. Ние сме кръв от тяхната кръв, ние сме техни рожби. Ще премине като зла дрямка нашето смущение. Ново Преображение ще дойде. Отново бодро ще затуптят сърцата ни, ще бликне в нашите жили юнашката кръв на илинденци и преображенци и както някога, както довчера, един общ и мощен вик ще се понесе над Тракия и Македония:

– Да живее недовършеното дело на някогашната Вътрешна македоно-одринска революционна организация!

Тракийци, днес е Преображение! Борческа Македония ви поздравява.

В. „Македония“, 19 август 1932 г.

ОТКРИТ БЕ ЛИТЕРАТУРЕН САЛОН...

Продължение от 1-а стр.

„Етническото прочистване на българите в Източна и Западна Тракия и Мала Азия (1903–1913–1923“, „Разоренията на македонските българи 1878–1903“, „Бежанците от Македония и техните братства в България“, „Бежанство и преселвания на добруджанските и таврическите българи 1913–1944“ и „Бежанци и преселници от Беломорието и Егейска Македония 1941–1949“. Издателят Иван Гранитски говори за значението на

порецицата за изясняване на фактите, събитията, характера и мащабите на българското бежанство и за големия принос на автора на поредицата Стоян Райчевски. Изследователят разказа как е търсел, събирал и обработвал документалния материал, за да ни покаже трагичната съдба на бежанците. Публиката прояви голям интерес и към автора бяха отправени много въпроси. Той подготвя шестата своя книга от поредицата – „Българските бежанци от Албания и Западните земи 1941–1944“

ВСЯКА СЕДМИЦА В РАКИТИЦА...

КРАСИМИРА ИВАНОВА

На поредната ежеседмична сбирка в тракийското дружество „Фере“ в с. Ракитица, община Стара Загора на 11 октомври т.г. присъства членът на Централното ръководство на СТДБ Цанко Атанасов, председател на Регионалния съвет на тракийските дружества и председател на тракийското дружество „Одринска епопея“ в Стара Загора. Цанко Атанасов запозна присъстващите с решенията на Централното ръководство, отговори на въпроси, свързани с единството на Съюза, като подчерта, че дружеството в Ракитица е едно от най-активните в региона.

На сбирките всяка седмица председателят на дружеството инж. Генчо Иванов дава информация, свързана с дати и личности от българската история. Особено място в тези сбирки заемат представянето на видни участници в тракийското движение и почитта към тяхната памет. Специално внимание се отделя на участието на наши членове в местните, регионалните и националните тракийски инициативи и личните им впечатления от тях. Решават се въпроси от организационно естество. Този път бяха планирани мероприятията до края на годината.

МЕДИЙНАТА ИНТЕЛИГЕНТНОСТ ВЪВ ВЪЗХОДА И ПАДЕНИЕТО НА ПОЛИТИЧЕСКИТЕ ЛИДЕРИ

ДОЦ. Д-Р МИЛЕНА
ЦВЕТКОВА

Важно беше да се появи книга, която е едновременно паноптикум за медийната съвместимост на държавниците и съвременната журналистика, източник за медийната грамотност на кандидатите за власт и тест за медийната интелигентност на българските претенденти за дълготрайно политическо лидерство. Монографията „Лидерство и медии“ е издателската новина за България през есента на 2018 г., но както пише проф. Андрей Пантев, такава книга би била публикувана с адмирации във всяка страна и ще бъде реферирана от всякаква критична публика.

Още в зората на интернет ерата авторитетният международен журналист Симеон Василев демонстрира как трябва да се прилага научен подход в медийната практика. Излъчва и публикува образци на майсторството да се овладяват двата съвременни фактора, пречещи на мисленето – скоростта и нечетенето. Своевременно предупреди изследователите под каква принуда ще се развива научното писане след фаталния 11 септември 2001: „За първи път академичният анализ се съревновава с журналистическия и е зарязал необходимостта от достатъчно време, за да констатира и анализира фактите“. Дългогодишната точност на мисълта и безотказната вяроност на обобщенията на д-р Василев са следствие от способността му да управлява знанияте масиви и информационните потоци, което е и предпоставка за успех в научната кариера.

Новата книга на Симеон Василев „Лидерство и медии“ обобщава схемата за изграждането на лидерите: специални личностни характеристики, обществени обстоятелства, вътрешни и международни условия, непредвидими случайности и актуални знания за медиите. Последният фактор е превърнат от автора в централен. Аргументите му са стабилни и приведени с достатъчна дискретност и

респект – няма държавник, който да не се е отличил с медийната си политика, който да е извършил своя *Opus magnum* (лат. „велико дело“) без медии или да е паднал от политическия си връх без ролята на същите тези медии. Не спомагателно, а първо средство в съвременната политика са медиите и с основание ги нарича „*primus pilus*“ (най-висшият центурион на римския легион, който е командир на първата центурия и първата кохорта).

Лидер в политиката без медийна компетентност вече не съществува, твърди д-р Василев и е убеден, че медийно-комуникационната наука ще има все по-решаваща роля в култивирането му: „Съвременните политически лидери са преди всичко медийни лидери. Те задължително трябва да преминат през журналистическата интерпретация и медийната митология, за да стигнат до сърцата и умовете на хората, и да имат претенциите да бъдат водачи. Философията и историята се занимават предимно с ролята на великата личност. Социологията изследва връзката на водача със социалната среда. Психологията се фокусира

върху водача като фактор в междуличностните отношения. Политологията разглежда влиянието на лидерството върху политическата система и политическия процес. От гледна точка на журналистиката и комуникационната наука феноменът лидерство е комплекс от всички тези подходи, а медийната среда е един от важните фактори за формирането на политическото лидерство.“ В този контекст рецензентът на труда проф. Милко Петров оценява високо твърдението на Симеон Василев, че тъй като президентът на САЩ Доналд Тръмп е най-силният пример за правене на политика чрез Туитър, „този начин на комуникация със сигурност предстои да бъде много сериозно изследван“.

Книгата съдържа безспорен научен принос в изграденния модел за разпознаване, поддържане и усъвършенстване на медийното поведение на политическите лидери. Симеон Василев е известен като един от най-начетените български

журналисти, борови до съвършенство с фундаментални исторически и научни трудове, обвързва в логичен ред факти и свидетелства от опита на велики учени. И на тази основа е естествено да сподели с читателите си извлечените нови исторически паралели и формулираните нови закономерности, всяка от които с аксиоматична стойност.

Такава е например тезата му за релацията между съдбата на политическите лидери и медийните фази на цивилизацията: „Преди

само 30 или 40 години не са могли да „туитват“ история. Правили са го по друг начин. Тогава работа са вършели телеграфът, факсът, вестникът, доброто старо радио и телевизията. Разлика в медийните средства разбира се има. Разлика в скоростта на информацията също. Разлика в условията също. Но няма разлика в същността на политиката и във възхода или падението на лидерите. Пол Кенеди написа един блестящ труд – „Възход и падение на великите сили“. Може би е ред на следващия автор с подобен интелект и академична универсалност да напише така всеобхватно за възхода и падението на лидерите...“.

Относно диктаторите д-р Василев установява закономерност във формат „параграф 22“, която е желателно да имат предвид както политолозите, така и дипломатите: „Без диктатора не може да има мир, с диктатора не може да има бъдеще. Във всеки случай съдбата на диктаторите винаги е една и съща. Скоро или по-късно всеки един от тях е изкарван от някаква дупка и е приключвал курса, независимо от временните си съюзници. Трудният им край също е един. Той за съжаление настъпва много след физическата им смърт – едва тогава, когато изчезне извратеното съзнание, което са посели.“

Поука има и за политическите журналисти, профилирани в отразяване на дейността на лидерите: „И сега има такива, които не са чели Макиавели, но в които той е природна даденост. И тогава, както и сега, е имало лидери, на които журналистиката не е простила за моментна проява на слаб характер, но после политическата същност на историята и митологията, с която е обрасъл образът на водача, са забравили тези подробности.“

В своето първо научно изследване журналистът Симеон Василев доказва за

пореден път, че е перфектен диагностик: изолира вирусите и предвижда размера на епидемиите, независимо дали държи на фокус „постталибанската“ международна политика, трансатлантическата дипломация, деглобализацията или случайностите в ранната биография на бъдещите геополитически „папи“ Жан Моне, Силвио Берлускони, Ангела Меркел и Доналд Тръмп. Когато се взира в глобалните играчи, действа като типичен кибернетик: чертае триъгълници – повечето Бермудски, прокарва прави, криви, параболи и концентрични кръгове, трие с гума и забива устойчиви пергели. Просто защото има дарбата да вижда политиката като система и притежава най-ценното за експерта странично мислене – най-краткият умозрителен път до очевидностите. Затова сме уверени, че и емпиричните дялове на труда на Симеон Василев предоставят на колегите му изследователи надежден научен резултат, който би облекчил търсенията им и който очакваме да бъде цитиран поне следващите 10 години.

За ерудицията читател е важно да знае, че Симеон Василев е човек на аудиовизията. И сам по себе си е олицетворение на парадокса на интуитивната несъвместимост – разполага с камера и ефир, а пише книги. Факт е, че книгата и телевизията са две различни медии, изискват различен тип квалификация и рефлекс. Само че д-р Василев е един от рядко срещаните журналисти със завиден полиглотизъм – словото му се чувства еднакво уютно и в двете медийни модалности. Съзнанието му за категоричността на печатния текст е като съобразяването с гравитацията – без него безбуквената журналистика на високотехнологизирания ни век е обречена на ефимерност.

Журналистът и публицистът-международник Симеон Василев е познат и уважаван сред тракийската общественост. Той е член на Върховния комитет на СТДБ. Пожелаваме му нови успехи в научното поприще.

ВАРТОЛОМЕЙ УЗУРПИРА ВЛАСТ И АНЕКСИРА ТЕРИТОРИИ

Д-Р БОРИСЛАВ ЦЕКОВ,
ПРЕПОДАВАТЕЛ ПО КОНСТИТУ-
ЦИОННО И ПО ЦЪРКОВНО ПРАВО

Константинополската патриаршия е нищо повече
от една от автокефалните поместни църкви

Църковната ситуация в Украйна е болезнена от години. Бидейки под юрисдикцията на Руската православна църква още от XVII в., с независимостта на Украйна се засилва и стремежа към църковна самостоятелност у част от клира и обществеността. Държавните власти активно се намесват в църковните дела с цел откъсване тази територия от московската патриаршия. За да отговори на естествения порив към църковна независимост, руската църква още през 1990 г. дава широко самоуправление, епископският събор в Украйна самостоятелно избира председател, благославян от руския патриарх. Това не удовлетворява исканията за автокефалия и възниква украинския църковен разкол. През последните две десетилетия от единството на вселенската църква се отделят две църковни йерархии – Украинска православна църква-Киевски патриархат и Украинска автокефална православна църква. Разколниците с подкрепата на светската власт насилствено завземат храмове и манастири от каноничната църква.

На 12 октомври 2018 г. уики-активист трескаво допълни англоезичната статия в Уикипедия – към списъка на автокефалните църкви е прибавена Украинската православна църква-Киевски патриархат. Тази новина шества из медиите, тиражира се безкритично, а Порошенко гръмко обяви, че са скъсали ярема на „третия Рим“, сиреч Москва. Фалшиви новини!

Първо, архиерейте във Фенер не са предоставили автокефалия. Все още. В резюме, решенията са следните: пристъпват към изпълнение на свое пораншно решение за бъдещо предоставяне на автокефалия на украинската църква. Пътят, по който смятат да го направят, е да открият ставропигия в Киев, тоест подворие под юрисдикцията на Константинополската

патриаршия. После да съдействат за обединение на двете разколнически църковни йерархии в Украйна и ги обявяват едностранно за „канонични“. И накрая, да ги консолидира по възможност с каноничната Украинска православна църква-Московски патриархат, или силно да ограничи присъствието ѝ в Украйна. Ако това е невъзможно, да „дарува“ автокефалия на обединените разколнически църкви. И още, Константинополската патриаршия „обезсилва“ томосите, които е издала през 1686 година, с които Киевската митрополия преминава под юрисдикцията на Московския патриархат и така Вартоломей си произвежда мнимо канонично основание да предостави автокефалия.

Вторият въпрос обаче е, имат ли тези решения основа в каноничното право или са узурпирани на управителна власт и анексиране на признат диоцез на друга поместна църква. Вън от съмнение е, че Вартоломей грубо нарушава каноничното право, приписвайки си права, които няма. А принципът „никой не може да прехвърли другимо повече права, отколкото сам има“ е юридическа и канонична аксиома.

Константинополската патриаршия, самонаиме-

новала се и „вселенска“, е поместна автокефална православна църква. На Втория вселенски събор от 381 г. на нейния председател е даден статус на „втори по чест“ след римския (правило 3), а на Халкидонския събор от 451 г. е въздигната в патриаршия. След голямата схизма от 1054 г. константинополският патриарх заема първото място в диптиха на православната църква. Това първенство по чест обаче не носи никаква канонична или управителна власт извън диоцеза на константинополската църква. То е братолюбиво зачитане в църковния протокол на историческата роля на Константинополската патриаршия, която поради местоположението си в столичния Константинопол, е изпълнявала и някои естествени функции да посредничат между останалите поместни църкви в империята и владетеля. Тези утилитарни функции имат своето проявление и в Османската империя, когато султаните са третирали константинополския патриарх като етнарх, тоест представител на православното население. Константинополската църква от няколко десетилетия обаче предявява претенции за върховенство и за изключителна юрисдикция върху православната диаспора – тоест върху населението

Автокефалия може да
предостави само върховната
църковна власт – вселенското
епускопство, тоест
Вселенските събори

извън диоцезите на поместните църкви в САЩ, Канада и пр. Претенциите са и за управителна власт по отношение на предоставянето на автокефалия и църковното съдопроизводство – във Фенер смятат, че имат канонични основания да се произнасят с окончателна сила по жалби на предстоятели на други поместни църкви.

Вярно ли е това? Категорично не! И неслучайно никоя поместна църква не признава тези претенции. Властта в православната църква се подчинява на непроемими догматически принципи. Телеграфно предадени те са: глава на Църквата е Исус Христос, не негов земен „наместник“, т.е. няма „православен папа“; върховната власт в земната Църква е съборна – на целокупното епископство, а не еднолична; вселенската църква се гради на териториален принцип и се съставя от поместни църкви, които са самоуправляеми и имат пълна юрисдикция в признатата им територия (диоцез), а помежду си са напълно равнопоставени. Своите претенции върху диаспората Вартоломей се опитва да обоснове по правило 28 от Халкидонския събор, което очертава юрисдикцията на Константинополската патриаршия (областите Понтийска, Тракийска и Азийска) и освен това „другоплеменни от поменатите диоцези“. Видно е обаче, че текстът е изричен и безусловен – „другоплеменни“, но в пределите на константинополската църква, а не вън от тях. Що се отнася до мнимите права, които Вартоломей се опитва да си присвои по отношение на апелациите на йерарси от други поместни църкви, позовавайки се на 9-о и 17-о правило на Хал-

кидонския събор, то правилното им тълкуване е дадено още от големия канонист Йоан Зонара – става дума само за „онези епископи, които са под негова власт“. Константинополската патриаршия е нищо повече от една от автокефалните поместни църкви – има власт само в своя диоцез и никъде другаде.

Да предоставя автокефалия може само върховната църковна власт – вселенското епископство, тоест Вселенските събори. Поради дългия период, в който не е свикван такъв събор, църковната практика е възприела, че съборното начало се реализира така: когато от една църква-майка се отделя друга, то първият акт на признание трябва да е от църквата-майка, а после от останалите поместни църкви. Никой, включително константинополската патриаршия не може да „нахлува“ в територията на друга поместна църква и да „признава“ едностранно автокефалия, която не е призната от църквата-майка. Автокефалия не може и да се самообявява без съгласието на църквата-майка, освен когато самата църква-майка е изпаднала в ерес (15-то правило на Двукратния събор) – така канонично е самообявена и после призната от останалите автокефалията на Московската патриаршия след изпадането на върхушката от константинополската църква в еретическите отклонения на Фераро-Флорентинската уния през XV в.

За да заобиколи тези канонични положения, по украинския казус Вартоломей отменя двата томаса от 1686 г. С тях руският патриарх придобива управителната власт в тази киевската

епархия, в т.ч. определянето на нейния архиерей. Това е същността на църковната юрисдикция в нейната пълнота. Посоченото в тезисомоси поменуване на константинополския патриарх от киевския митрополит не е указание за временен характер на прехвърлената юрисдикция, а има символично значение. Това положение действа вече столетия. Твърденията на Фенер, че може да „обезсили“ действието му, са неоснователни – промяната в юрисдикцията на една епархия, която е продължила повече от 30 години без възбуждения се закрепва окончателно (правило 17, IV Вселенски събор). За да стане е нужно общо съгласие на двете поместни църкви. С други думи, Вартоломей узурпира власт. Нещо повече, с идеята си, че може едностранно да обяви автокефална украинска църква при наличието на действаща канонична поместна църква на същата територия, той нарушава и правила 8 и 12 от Първия и Четвъртия вселенски събор, които забраняват да има повече от един митрополит в една и съща епархия.

Същата противоканонична операция се подготвя и за схизматичната македонска църква. За да придаде привидна каноничност на своите деяния, Вартоломей внушава на скопския синод да узурпира историческото минало на Охридската архиепископия и на древната поместна Първа Юстиниана, чиято църква-майка е била Константинополската патриаршия. А щом някога е била такава, значи може днес едностранно да обяви автокефалия, умуват във Фенер.

И в двата случая – Украйна и Македония – каноничният път към автокефалия е само един: съгласие и от църквата-майка и признание от останалите. С едностранните си акции Вартоломей нанася тежък удар върху единството и съборното управление на Светото Православие. Зад действията му прозират властови мераци и геополитически сметки. Но и едните, и другите, са противоцърковни, а това значи и противохристиянски. (в. Труд“)

ПЪРВИ КОНКУРС „С ПЕСНИТЕ НА ТОМА ЯНЧЕВ“

Празник на странджанската песен в село Росен

ЛАЗАР НАЛБАНТОВ

На 6 октомври в сოპолското село Росен се проведе първият конкурс за странджанска песен „С песните на Тома Янчев“, посветен на деветдесет годишнината от рождението на именития певец. Организатори на конкурса са Община Созопол, тракийско дружество „Странджа“ в Бургас и читалище „Ангел Величков – 1902“ в с. Росен. Патрон на форума бе г-н Панайот Рейзи – кмет на Община Созопол. Основен медиен партньор бе БНР – Радио Бургас. Над 60 фолклорни състави и индивидуални изпълнители на народни песни, разделени в две категории и различни възрастови групи се надпяха през целия конкурс ден. Председател на журито бе странджанската народна певица и член на Върховния комитет на СТДБ Калинка Згурова. Другите имена – членове на журито,

бяха композиторът и преподавател в НУФИ „Филип Кутев“ – Котел Ташо Барулов и народният певец, заместник председател на ТД „Странджа“ в Бургас и член на Върховния комитет на СТДБ Лазар Налбантов. Те имаха трудната задача да отличат измежду добрите най-добрите, от които не може да не се споменат първенците – индивидуални изпълнители: Виктория Йорданова на 7 г. от Варна, Наталия Радева на 13 г. от Бургас, Моника Вълкова на 16 г. от гр. Св. Влас, Комня Фучеджиева от Бургас; от фолклорните състави: детската фолклорна група „Росенче“ – с. Росен, групата за автентичен фолклор – с. Сан Стефано, общ. Карнобат, женската фолклорна група „Равнечанка“ – с. Равнец. Приз на името на именития певец журито единодушно присъди на мъжката фолклорна група от село Росен.

Тома Янчев е роден на 1

октомври 1928 г. в село Граматиково. Майка му умира и той е даден храненик в село Росен, където израства. Тома е будно момче, чиракува като овчарче в селото, но това не е неговото призвание, той има какво да покаже – бистрият му ум е неспокоен на полето и помощта, оказана му от негов съселанин го отвежда в град Бургас. Въпреки това песента на Странджа го свързва с някаква невидима, но здрава нишка. Тя е запята още от неговата баба Желка Майсторянчева на колибите в м. Котвините край село Граматиково, която е и авторка на известната песен за четата на Михаил Герджиков „Цялата смъртна дружина“. От ранно детство странджанските песни събуждат любопитството и търсенията от баба на баба. Пеенето на Тома Янчев се превръща в мисия – да намери, възроди и предаде историята на планината и хората ѝ в песни. И както той самият приживе

споделя: „Огънчето е било запалено още като съм се родил. Когато тичах подир овцете, аз си пеех. Когато ходих по седемките, аз със захлас слушах песните, които се пееха.“

Тома Янчев записва десетки песни за Радио София. Първите му обработки са от големия български композитор Парашкев Хаджиев, следват аранжimenti от Коста Колев и много други. Незабравими остават песните „Като рекла Яна“, „Мъри Марийку кара гюзлийку“, „Я ойне Тойне“, „Згура ле момче загорче“, „Станку ле Михаичина“ и мн. др. които Тома Янчев изпълнява с много талант и професионализъм. Именно тези песни от репертоара му, които са предимно от загорската етнографска група на Странджа налагат песенния му стил и го превръщат в

еталон за подражание.

След конкурсната програма и награждаването вечерта, жителите и многобройните гости на с. Росен има възможността да се насладят на един прекрасен фолклорен концерт, с проежекция на документален филм, посветен на Тома Янчев. В концерта участваха фолклорните състави от НЧ „Ангел Величков – 1902“ с. Росен, народните изпълнители Калинка Згурова, Жечка Сланинкова, Ваня Джenezова и Лазар Нал-

бантов. Водещ на концерта бе известният в Бургаска област радиоводещ Георги Янакиев. Голяма заслуга за цялостната организация и провеждане имаше и семейството на Тома Янчев и най-вече неговата внучка Тони Димчева, която отдели месеци труд, за да стне всичко това факт. От името на кмета г-н Рейзи имаме уверението, че това събитие безспорно ще го има занапред и ще е включено в богатия годишен културен афиш на Община Созопол.

БЕЖАНСКИЯТ ВЪПРОС СЛЕД ПОТУШАВАНЕТО НА ИЛИНДЕНСКО-ПРЕОБРАЖЕНСКОТО ВЪСТАНИЕ И ПОРЕДНОТО ОБЕЗБЪЛГАРЯВАНЕ НА ИЗТОЧНА ТРАКИЯ

ДОЦ. Д-Р ГЕНОВЕВА МИХОВА

(Продължава от миналия брой)

В края на 19 в. Лозенградска околия достига броя на българското си население отпреди Освобождението на България. Този процес е подпомогнат и от факта, че част от бежанците от този край, изправени пред трудностите и неуредиците на новото им местоживее в България и обладани от носталгията по родните места, поемат обратния път и се завръщат в Тракия. Тази тенденция не остава незабелязана от официалните турски власти. В отговор правителството предприема и систематично започва да прилага турска колонизаторска политика в Одринско, с която да противодейства на българщината, съхранила въпреки преживените сътресения дълбоките си корени в тези краища. Изселващото се мюсюлманско население от освободените български земи планомерно е насочвано именно в тази част на Тракия. Вълната от мюсюлмански заселници се ориентира към създаването на нови селища, като ограничава землищата, обработваемите площи и мерите на българските села. Това става както по решение на специално създадената в Одрин Бежанска комисия за заселващите се турци от България, така и чрез нерегламентираното заграбване от колонистите на допълнителни земи, на което българите няма как да се противопоставят. Най-лесно се извършва присвояването на землищата на българските села, чието население изцяло или частично е изселено в България. В Лозенградска каза, в която селата са населени изключително с българи, се появяват значителен брой новосъздадени от колонисти мюсюлмани села. Мюсюлмани са настанени на мястото на прогонените християни в селата Пашаери, Горна Канара, Долна канара, Коджатарла, Девлетли-агач, Тастепе и Корията (Райчевски, Ст., 1994, с. 167–168). Така например в с. Вейсал, Лозенградско през 1878 г. има 120 български къщи и нито една турска, през 1900-та година вече няма нито една българска къща, а има 88 турски къщи на заселници от с. Оброчище, Балчишка околия. За две десетилетия след Освобождението на България в Източна Тракия се създават 200 нови мохаджирски села, населени с колонисти мюсюлмани. В тях са устроени 100 000 турци и 17 000 българи – мохамедани (Разбойников, А.,

1946, с. 169). Под влияние на мюсюлманите в селата със смесено население започват да се променят българските им названия с характерни турски имена. Статистическите данни за населението на Източна Тракия за 1900-та година показват, че броят на турската етническа общност, без това на Одрин, вече се изравнява с този на българската народност. Турците вече наброяват 125 115, а българите 124 924, към които следва да се добавят 16 900 българомохамедани. По същото това време в Източна Тракия живеят 67 871 гърци и 7 890 души от други националности (Силянов, Хр., 1934, с. 139; Райчевски, Ст., 1988, с. 525–530).

Преображенското въстание се превръща в удобен повод за официалните турски власти за ново настъпление в посока на стратегическата цел – промяна на етническия състав на Източна Тракия чрез прогонване на българите от родните им места и изкореняване на българщината като физическо присъствие, начин на живот, бит и култура.

Изселническият процес – характер, времетраене и обхват

За българите от Източна Тракия Илинденско-Преображенското въстание е пореден отчаян опит да постигнат освобождение на земите, принадлежали им от векове и да ги присъединят към майка България. Преживели ужасите на разоренето на Източна Тракия по време и след освободителната Руско-турска война, те добре са съзнавали опасността, на която се излагат при евентуален неуспех на въстанието. Но по-силен е бил стремежът им да видят Тракия и Македония като неразделна част от България и да участват дейно в осъществяването на националния ни идеал. Тяхната жертвоготовност е напълно осъзната и те стоически понасят последвалата ги съдба, отстоявайки до последно интересите на Тракия.

След историческото решение на Петрова нива за непосредствената подготовка и обявяване на въстанието, което става известно на тур-

ските власти, последват съответни мерки за насилие и терор над българското население в Тракия. Обект на преследване става особено българската интелигенция, участваща активно в дейността по подготовката на предстоящия бунт. Петстотин български учители са прибрани в затворите на Одрин. Подложено на този терор, част от българското население не дочаква обявяването на въстанието и поема пътя към България.

Първоначалните успешни действия на въстаниците и ентусиазмът от тях скоро били заменени от контраатаките на съвземания се противник. Пехота, кавалерия и артилерия от Одрин се насочва към Лозенград и Малко Търново. Войски се концентрират и срещу Бунар хисар, Инджекьой, Виза и Мидия. Целта е била да се образува обръч около въстаническите сили с оглед предстоящата разправа с тях и останалото население. Скоро тази разправа започнала с разузнавателни нападения в Пенек, Стоилово, Дерекьово, Едига и др. В ответ на два пъти било отправено предложение на капитан Икономов (член на Главното ръководно боево тяло) преди масовото нахлуване на турския аскер да се придвижи населението поблизо до границата, за да има възможност в даден момент да намери защита в България и да избегне ужасното му изстребление. Съгласие за подобно действие не се получило, тъй като това се приемало като сигнал за предварителна капитулация (Спиров, Н., 1983, с. 226). В края на август започва масовото настъпление на турската армия с оглед окончателния разгром на въстанието и прочистване на въстаналите райони от непокорните българи. Срещу тях се насочва 60-хилядна войска от Одринския гарнизон и още толкова подкрепления от степите на Мала Азия (Ковачев, П., Спомени, с. 3). Обградени от всички страни, българските села, през които минавал турският аскер, били подложени на нечувани сеч, грабежи, палежи, безчестия. „Убитите и изкланите са толкова много, че не е възможно да се изброят и предадат поименно – е написано в официален рапорт от това време. – Горите и долините са препълнени с трупове на изклани и избити християни. Избягалите в горите войската гони и убива като зайци. Където срещне християнин – заколва го или ако бяга, за-

стрелва го“ (Македония и Одринско, 1904). Това е едно лице на поредното етническо прочистване на Източна Тракия – физическото унищожаване на част от населението. По време и след Преображенското въстание загубват живота си 2 565 души. Друг изпитан метод е насилственото му изселване от родните места чрез провокирането му с риск за живота, опустошаване на цели райони, отнемане на движимото и недвижимото му имущество, подлагането му на безчестие, ислямизирането му и др. Разгромът на Преображенското въстание има за резултат унищожението изцяло или отчасти в Източна Тракия 66 български села от въстаналата област и опожарените 2 610 къщи (Спиров, Н., 1983, с. 234). Само в Странджанския край, известен с компактното си българско население, от 92 въстанали български села, 40 са превърнати в пепелища, 8 – наполовина, а 18 – отчасти. Според някои източници принудително изселените от Одрински вилает са 20 000 души (Райчевски, Ст., 1988, с. 528). По данни от друг източник те са около 30 000, от които 22 410 са включени в 4 567 семейства, 6 875 души са от разделени семейства, разпръснати из страната и 750 души са индивидуално пристигнали бежанци (Македония и Одринско, 1904, с. 254).

Останалото по родните си места българско население в Лозенградско, Бунархисарско, Чорленско и др. било подложено на ужасни изпитания и масово изстребление. То напушало селата и бягало по горите, като оставяло с години трупа имот на произвола на озверелия тиранин. За случая Христо Силянов отбелязва: „Турските войски настъпваха в големи маси с артилерия и кавалерия, започваха да опожаряват наред обезлюдените села. На много места подир аскера се движеше с коли, тъпани и зурли башибозук, който предварително задигаеше всичко, останало в селата (Силянов, Хр., 1933, с. 135).

Неравните битки с многократно превъзхождащ противник и прилаганите нечувани жестокости предричили изхода от въстанието. Започналото отстъпление включвало изтеглянето и спасяването на част от населението. Натоварено с най-необходимото, жителите на българските села напушвали родните си места, за да поемат пътя към бежанството и неизбежно съпътстващите го мизерия и страдания. Придружено от въоръжени въста-

нически групи, то било предпазвано от евентуални турски нападения. Самата картина на изтощителния преход към границата е изпълнена с невероятни мъчения. Изследователи и участници в този процес слобяват калейдоскопа на това невероятно преживяване. По думите на Н. Спиров „...вой, глъч и плач се сливаха в злокобно стенание по изгубен дом и по разбити свидни надежди. Стари мъже и жени плачеха неудържимо, а децата като вцепенени стояха върху вързопите с покъщнина или пък гризяха сухи коматчета от последната домашна пита“ Друго описание гласи: „Заточи се керван от 2000 души, изпъстрен с волове, натоварени с дрехи, цвилещи коне, задянати прегърбени баби, майки с по две рожби на ръце, много дребни деца, уловили потури-те на бащите си или полите на майките си – всички вървяха като залутани сенки, със затанен дъх бързаха да избягат от роден кът, за да отидат в изгнание там, където ги чакаше глад, болести и смърт по друмищата“ (Приноси, кн. III, с. 78–81). Друг широк ни разкрива безсънието и умората от дългия рисков преход: „Гладни, изморени, без почивка по цели дни и нощи бежанците трябвало да пътуват, а на всяка крачка ги очаквали засади от турската войска и башибозук“. Достигнали до българската територия, те изглеждали така: „Босоноги и дрипави деца, млади жени с разкървани крака, бабички и старци, претоварени с всеки по нещо оцеляло от пламъците: черги, котли, дрехи, покривки и друга покъщнина. Всички се тръшнаха на земята, убити от умора и вълнение“.

Подобна е бежанската участ на 103 хиляди бежанци през паметната 1903 г., посрещнали с надежда Илинденско-Преображенското въстание, понесли с достойнство последвалите изпитания след него, без да се разколебаят относително тракийската кауза като смисъл на живота им и готовността им да продължат да отстояват българщината като тяхно верую.

Заключение

Историческа по значимост е проявената готовност на България да приюти такъв впечатляващ брой бежанци за сравнително кратък срок. Нововъзкръснатата след петвековно робство държава, самата тя нуждаеща се от изграждане на институциите си, от икономическо възраждане и продължаване на традициите си като страна на духовността, споделя оскъдните си ресурси,

за да осигури дом и прехрана, усеждане за Родина и съпричастност на бежанците от сънародниците им. С голяма загриженост тя изработва достойна за времето си имиграционна политика, която и днес респектира с нормативната си база и ползотворните си практики. Макар че големите бежански вълни прииждат в трудни исторически за България периоди, включително и след национални катастрофи, тя съумява да приобщи бежанците като градивен елемент на населението ѝ и да оползотвори съзидателните му възможности за изграждането на нова България.

Литература:

Василева, Тонка. Незаличимия дря: Съдбата на малоазийските българи; [предг. Стоян Райчевски]. – Пловдив: [Акад. изд. на Аграр. унив.], 2016.

Вестник „Марица“, м. 10, 11, 12. 1878 г. и особено № 10, 18, 22 и 70 с приложението.

Гандев, Христо. Преселението на тракийските българи и гърци в България през 1878–1979 г. – В: Архив за поселищни проучвания, 1938, г. I, кн. 2.

Йосиф I, екзарх. Дневник / Български екзарх Йосиф I; Текст, комент. и бел. Христо Темелски; Под ред. на Тодор Събев. – София: Военноизд. комплекс Св. Георги Победоносец: Унив. изд. Св. Климент Охридски, 1992.

Ковачев, Павел. Спомени. – Ръкопис в Тракийския научен институт.

Македония и Одринско 1893–1903: Мемоар на ВМОРО. София: Държ. печ., 1904.

Михова, Геновева. Родова принадлежност. Марин Георгиев Стоянов и неговото потомство. – Варна: Славена, 2011.

Муратов. Документи за дейността на русите по уредбата на гражданското управление в България от 1877–1879 год. / Събрал и комент. Муратов. – София: М-во на нар. просвещение, 1905.

Приноси, кн. III. Ръкопис в Тракийския научен институт.

Разбойников, А. Източна Тракия. – Географски преглед, София, Г. I, 1946/1947.

Райчевски, Стоян. Етнодемографски процеси в Одринско през и след Илинденско-Преображенското въстание. – В: Осемдесет години Илинденско-Преображенското въстание. София: ОФ, 1988.

Райчевски, Стоян. Източна Тракия. История, етноси, преселения, XV–XX в. – София: Отечество, 1994.

Силянов, Христо. Освободителните войни на Македония: Т. 1–2. – София: Илинденска организация, 1933–1943.

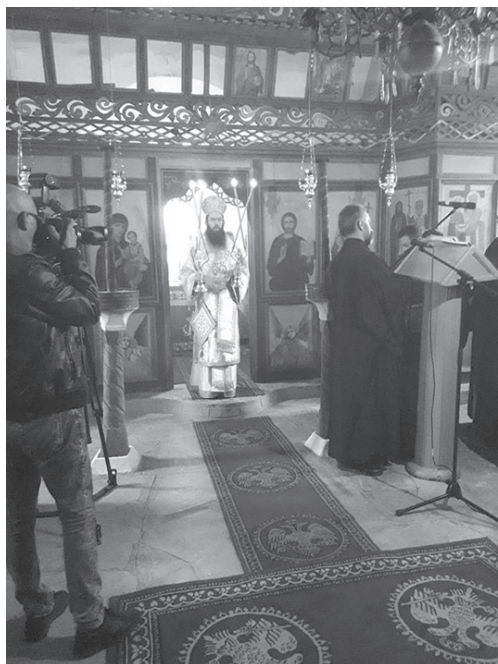
Силянов, Христо. Спомени от Странджа: Бележки по Преображенското въстание в Одринско 1903 г. – София, 1934 (София: Полиграфия).

Спиров, Никола. Преображенското въстание. Борбите на тракийските българи за национално освобождение 1878–1903. Второ доп. изд. – София: Военно издателство, 1983.

Тодоров, Г. Дейността на временното руско управление в България по уреждане на аграрния и бежанския въпрос през 1877–1879 г. – Исторически преглед, Г. 11, 1955, № 6.

La Bulgariet et la Société des Nations 1920–1923. Genève, 1986.

ХРАМЪТ „СВ. ЙОАН БОГОСЛОВ“ В СЕЛО ГУГУТКА НА 180 ГОДИНИ

Георги Радев.

Епископ Арсений поздравя присъстващите и предаде архипастирския благослов на Негово Високопреосвещенство митрополит Николай. Празникът продължи с поднасяне на венци пред паметника с имената на убитите мирни жители през 1913 г. и пред костницата, до входната стена на църквата.

Приветствие за празника поднесе кметът на община Ивайловград Диана Овчарова. Многопластовата 180 годишна история на храм „Св. Йоан Богослов“ представи инж. Димитър Стойчев, син на последния предстоятел на храма, свещеник Тодор Колев.

Гости от Благоевград с д-р Андрей Янакиев, потомък на прадядо, свещеник

На 29 септември т.г. с благослови-ята на Негово Високопреосвещенство пловдивския митрополит Николай, Знеполският епископ Арсений, ви-карий на Пловдивския митрополит, възглави светлата литургия във възро-денския храм „Св. Йоан Богослов“ в село Гугутка, община Ивайловград. Храмът навърши своите 180 години от построяването си. Песнопенията изпълни митрополитският хор „Св. апостол Ерм“ с диригент протопсалт

Христо Янакиев – изиграл важна роля в борбата за не-зависима българска църква и дядо, свещеник Димитър Янакиев, уважиха празни-ка. Иван Стоянов – историк отпрати поздрав към при-състващите на храмовия празник.

От Инициативния коми-тет „180 години храм „Св. Йоан Богослов“ отпратиха

благодарност към стотиците дарители от цялата страна, към жителите и гос-тите на селото уважили празника, зато-ва, че се присъединиха към благород-ната кауза, да се съхрани за бъдещето храмът.

Но какво е празник без песни. Има една магия, която зарежда и поддържа духа ни. Това е народната песен, преда-вана от поколение на поколение. Песен неподправена, преживяна, изпълнена с радост, любов, тъга, мъдрост. Пев-ческата група от село Гугутка върна хората към корена, към непреходното и стойностното. Тракийският хор „Яни Попов“ към тракийското дружество в Ивайловград поздравиха участниците в празника с прекрасни народни пес-ни, които завладяват и облагородяват. Последва богата трапеза за всички за здраве и благополучие, с музика и на-родни хора.

ДОКУМЕНТАЛНА ИЗЛОЖБА „ХАСКОВСКИТЕ ЕВРЕИ И СПАСЕНИЕТО – 1943 г.“

АНЕТА ГЕОРГИЕВА

Съвместно с Областната администрация, Регионалния исторически музей, Държавния архив народното читалище „Тракия – 2008“ – Хасково организира в салона на тракийското дружество документална изложба на тема „Хасковските евреи и спасението – 1943 г.“

Изложбата е от шест художествени пана, съдържащи документи, снимки, писма, лични вещи на евреи, живели в град Хасково в продъл-жение на 200 години. Тя е посветена на 75 годишнината от спасяването на българските евреи от депортация.

Изложбата беше открита от областният управител Станислав Дечев. На откриването бяха заместник областният управител д-р Здравкова, директорът на РИМ – Хасково Пенко Добрев, служители на Държавния архив, историци, членове на тракийската организация.

СКРЪБНА ВЕСТ НАПУСНА НИ НИКОЛА НИКОЛОВ

С прискръбие и болка научихме ве-стта за кончината на Никола Ангелов Николов на 67 години, потомък на бе-жаници от Одринска Тракия, председател на тракийско дружество „Петър Кип-рилов“ – Шумен и член на Върховния комитет на СТДБ. По този повод пред-седателят на СТДБ Красимир Премянов изпрати съболезнователен адрес до по-четния председател на ТД „Петър Кип-

рилов“ доц. Златко Попчев, до роднини-те и близките на г-н Николов, в който се казва: „Приемете монте и на Съюза на тракийските дружества в България най - искрени съболезнования по повод кончината на председателя на ТД „Пе-тър Киприлов“ – Шумен, уважавания ни колега, член на Върховния комитет на СТДБ, общественик и патриот Нико-ла Николов. Всеотдаен активист, безко-

ристно и беззаветно предан на тракий-ската кауза, той ще остане в сърцата ни и в летописа на тракийското движение с неговите прекрасни човешки качества, с примера, който оставя за поколенията. Никола Николов беше наш съмишле-ник, личност, уважавана и ценена зара-ди своята честност, почтеност, принци-пност и борбен дух.

Поклон пред светлата му памет!“

ИВАН ГРАНИТСКИ БИ ИЗБРАН ЗА ЧЛЕН- КОРЕСПОНДЕНТ НА БАН

а от 1997 г. – собственик на издателство „Захарий Стоянов“ и главен редак-тор на списание „Везни“.

Носител е на национал-ната награда „Гео Милев“

На общо събрание на Българската академия на науките Иван Гранитски бе избран за член-кореспон-дент на БАН Той е роден на 24 декември 1953 г. в София, в семейството на журналиста от в. „Вечер-ни новини“ Йордан Дими-тров-Гранитски. През 1979 г. завършва журналистика в Софийския университет. Става член на Съюза на българските писатели, ре-дактор и заместник гла-вен редактор на в. „Пулс“ (1979-1985), заместник гла-вен редактор на в. „Лите-ратурен фронт“ (1985-1991), главен редактор на сп. „Черно и бяло“ (1991-1992). В периода (1995-1996) е ге-нерален директор на БНТ. От 1992 до 1995 г. е дирек-тор на ИК „Христо Ботев“,

тракийски дух!

Честито!

Централното ръководство на Съюза на тракийските дружества в България и редакционната колегия на вестник „Тракия“ честитят на рождениците на Съюза през месец ноември:

Андрей Печилаков – Смолян –1 ноември 1936 г.
Димо Карабелов – Бургас –2 ноември 1948 г.
Костадинка Димитрова – Казанлък – ... 4 ноември 1933 г.
Недялко Комнев – София – 4 ноември 1929 г.
Димитър Иванов – Хасково – 5 ноември 1974 г.
Петко Стамболиев – София –5 ноември 1942 г.
Георги Илиев – София –6 ноември 1967 г.
Василиос Мелиос – София –9 ноември 1947 г.
Димитър Михайлов – София – 10 ноември 1944 г.
Кирил Момчилов – София – 10 ноември 1939 г.
Димитър Шалапатов – Хасково – 11 ноември 1954 г.
Мария Петкова-Базелкова – София – 11 ноември 1941 г.
Стефан Танев – Ивайловград – 12 ноември 1962 г.
Проф. Делчо Порязов – София – 14 ноември 1932 г.
Ангел Петров – Хасково – 17 ноември 1951 г.
Акад. Георги Марков – София – 17 ноември 1946 г.
Диана Славова – Хасково – 18 ноември 1963 г.
Краснодар Беломорски – София – 18 ноември 1953 г.
Милен Люцканов – София – 22 ноември 1958 г.
Янка Спасова – Търговище – 23 ноември 1942 г.
Веселин Турмачки – София – 23 ноември 1958 г.
Тодор Корув – София – 24 ноември 1942 г.
Доц. Георги Митринов – София – 25 ноември 1958 г.

ТРАКИЯ – Орган на Съюза на тракийските дружества в България – София 1000, ул. „Стефан Караджа“ 7-А, тел.: 02/987 48 96 Печат: НЮЗПРИНТ ЕООД

Абонирайте се!

Каталоген
номер

759

Издава: Върховният комитет

Редакционна колегия: чл.-кор. на БАН Васил ПРОДАНОВ, Иван ГАЙДАРОВ -зам. гл. редактор, проф. Иван ФИЛЧЕВ, Елена АЛЕКОВА, Никола ИНДЖОВ и Хубен СТЕФАНОВ; Главен редактор: Тодор КОРУЕВ e-mail: vesttrakia@abv.bg, stdb_sofia@abv.bg, тел.02/986 71 26; факс:02/987 57 53

БАНКОВА СМЕТКА
СТДБ (за вестника)

IBAN: BG34STSA93000001682816 BIC:STABGSGF
Банка ДСК ЕАД, клон 1, ул. „Княз Ал. Батенберг“ – София 1000

КОРЕСПОНДЕНТИ: Недка ГОСПОДИНОВА (Перник) – 076/60 13 67; Димитринка СМОЛЕВА (София) – 02/412 12 36, 0886 746 044; Михаил МИХАЙЛОВ (Сливен) – 044/62 48 53; Анета Георгиева (Хасково) – 0894 044 420; Веска Ламбова (Шумен) – 0877 71 85 03; Мария ИВАНОВА (Ямбол) – 046/66 35 40

Изпращайте текстове не по-дълги от 4 стандартни машинописни страници (1800 знака). Хонорари за публикуването им не се дават.

Шарл Азнавур:

Големият френски певец от арменски произход Шарл Азнавур почина на 1 октомври на 94-годишна възраст. В негова памет Агенция БГНЕС публикува отново негов текст от 2015 г., който е написан по повод на 100-годишнината от започването на арменския геноцид по време на Първата световна война (1914–1918 г.).

Да, този избит народ без гробове е моят народ. Моите баща и майка по чудо са избягали и са намерили убежище във Франция. Това обаче не може да се каже за 1,5 милиона арменци, които са били измъчвани и избити по време на първия геноцид през XX век.

Пясъците на времето и забравата дълго време скриваха това масово убийство. Турските правителства, които дойдоха на власт след палачите от 1915 г., десетилетия наред отричаха всичко на държавно равнище. Те заложиха на международната амнезия и малодушие. И едва не се оказа прави.

Държавите започнаха да признават престъплението едва през 80-те години на XX век. Тихо, с половин уста. Първоначално Европейският парламент през 1987 г. След това Франция със закон от 29 януари 2001 година. След това още двайсетина страни. Накрая, Ватикана, преди няколко дни.

В такива условия всеки разумен и порядъчен човек не може да не се чувства объркан. Аз не правя изключение от правилото. Не съм възпитан в ненавист. Злобата не е част от моята вселена. Не обвинявам възпитания в отрицание турски народ. Искам да вярвам в младите хора на тази страна...

Знам, че някой ден те ще прогледнат и ще поискат от своето правителство отчет за годините на лъжи и безчестие, за принудителното незнание на собствената история. Не се съмнявам, че в не чак толкова далечното бъдеще те ще отмятат това „петно от лицето“, както се изразява турският поет Назим Хикмет. При това не като си заровят главата в пясъка или я посипят с пепел, а като освободителен порив да си върнат правото на история.

Армено-турският гюалог

Няма съмнение, че в този ден ще бъдат създадени всички условия за искрен и открит диалог между турци и арменци. Ще

бъде направена важна крачка към дружбата. Не искам да чета морал на този народ, на неговата младеж. Имам ли право на това? Въпреки това върху плещите ми лежи товарът на техните безкрайни страдания като на потомък на жертвите и публична фигура.

На моите плещи лежи товарът на техните безкрайни страдания. С тях ме свързва нравствен дълг. Аз ясно чувам техните молитви, въпреки, че са им запущвали устата, душили са ги.

Беззащитни жертви. Живите трябва да защитят тяхната чест и достойнство. Да не допуснат забвения и отрицания да ги убият за втори път. Вярвам, че в това се състои дълга на всеки арменец.

Защото през 1915 година са искали да убият всички арменци, тяхната същност. Искали са да унищожат не само мене, но и вас. Защото, както и в Освиенцим, е била заплашена самата човечност. Защото правителството на младотурците е извършило толкова гнусна постылка? Защото то е избило всичките тези хора? Може ли Ердоган да ни каже поне нещичко по този повод? Още повече, че враждебността към арменците е жива и след 100 години.

Веднага наум ни идва турската блокада на мѐнчичка Армения, която по чудо е успяла да преживее геноцида. Отказът да се ратифицира подписаният през 2009 г. протокол за нормализирането на отношенията между Армения и Турция (Анкара постави като

условия уреждането на въпроса с Нагорни Карабах, естествено, в полза на Баку). Подкрепата за почти пожизнения президент на Азербайджан Илхам Алиев, който обеща да подчини този, освободил се от угнетяването, малък къс земя и дори открито заплаши да нахлуе в Армения и да окупира нейната столица Ереван.

Как да не си спомним за случилото се на 21 март 2014 година нападение на ислямистки радикали срещу арменското селище Кесаб в Сирия, което се намира само на няколко километра от турската граница? Трагедията не е могла да се случи без съгласието на Анкара...

Как да не споменем за съдбата на единствения мемориал на жертвите на геноцида в сирийския Дейр-ас-Зор? Той беше взривен от бойци на Ислямска държава на 18 септември. Някои анализатори предполагат, че това е станало с одобрението на турските власти. Накрая, трябва ли да си мълчим за трагедията на източните християни, асиро-халдейци и арменци, а също така езиди, които както и преди са обект на преследване. Всички тези въпроси са свързани с признаването на геноцида от Турция. Безнаказаността дава лош пример.

Корените на днешното кръвопролитие в Близкия изток са в зверствата от 1915 година. Районът носи не само тяхната стигмата, но и памет. Установилите се от тогава доминиращи норми създадоха плодотворна почва. Този модел навежда на мисълта,

че най-зверските безчинства в крайна сметка взимат връх. Но трябва ли да се примиряваме с това?

По време на Втората световна война в дома на моите родители на улица „Наварен“ идваха бойците на Съпротивата от отряда на Манушян. Така че аз още в младежките си години се запознах с арменците и еврейските емигранти, които се бореа с германските окупатори. Запазил съм ясна картина от този период на живота ми. Няма да забравя смелостта и величието на чужденците, които доброволно решиха да се борят за освобождението на Франция, против фашизма и антисемитизма.

Спомням си думите на Мисак и Мелине Манушян – сираци, оцелели след геноцида през 1915 г. Те бяха видели в участта на евреите, повторение на това, което се е случило с техния народ. В последното писмо до Мелине (той го е изпратил малко преди да се изправи пред наказателния нацистки взвод за разстрел) Мисак е написал такива преобръщащи душата думи: „Умирам, без да мразя германския народ“. Тази фраза, която казва много за величието на този човек, се е запечатала в моето съзнание.

Те не се сражаваха срещу германците, а рискуваха живота си в името на свободата на Франция и защитата на хората, които убиваха пред очите им: евреи, цигани и др. Те се бореа срещу варварството, което не беше изкоренено след Първата световна война и отново се появи през Втората, но вече с ново лице.

Ненаситният турски национализъм

Смисълът на проблема е именно в това. 100 години по-късно чудовището е още живо. Това се вижда на примера със съдбата на малцинствата в Близкия изток, а също така с надвисналите на Армения и Нагорни Карабах заплахи. Не беше изминала и седмица от началото на тази година, когато 20-годишен младеж загина на разделителната линия между Нагорни Карабах и

Азербайджан. Сърцето ми се свива.

Арменците стават все по-малко и по-малко на земята, която е била люлка на тяхната история, а младите хора продължават да бъдат убивани като зайци, защото те не са съгласни с наистина ненаситните апетити на пантюркизма.

От 1915 до 2015 г. се е променило толкова малко... Великите сили, които отдавна са свикнали да поставят нравствеността на служба на собствените си интереси, без съмнение, лежи отговорността за серията от катастрофи без край. Колко пъти арменският народ е бил избутван в страни, предаван, захвърлян на произвола на съдбата? Търговците на оръжие днес са се превърнали в най-добрите приятели на азерските „петролни диктатори“, чийто военен бюджет е равен на целия арменски БВП. От другата страна на границата изповядват държавен негационизъм, което може да подтикне към рецидиви.

Смъртта и до ден-дневен остава неотменима спътница на арменския народ. Колко още трябва да продължава това? Искам да завърша статията с оптимистична нотка. От едно неотдавнашно допитване става ясно, че около 33% от турците на възраст от 18 до 26 години подкрепят признаването на геноцида над арменците. С оглед на съществуващите в страната забрани това е впечатляваща цифра.

Резултатите от изследването изпълниха моето сърце с радост. Те още повече усилиха моето уважение към турския народ, който не трябва да бъде критикуван за престъпление, което той не е извършвал. Те дават надежда, че един ден този регион ще напомня на семейство Азнавур, където има християни, юдеи и мюсюлмани, към които изпитват еднаква любов. Размечтах се. Но мрачната действителност, обикновено взема връх, още повече че нямам почти никаква възможност да ѝ повлияя поне малко.

Нека тази тъжна годишнина (за пръв път ние отбелязваме 100 години от геноцида) ще ни позволи да събудим съзнанието на хората. Нали именно в това е, поне аз така мисля, нейната главна цел.

Статията е публикувана във в. „Монд“.